

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2308

Vragen van **Tjeerd de Groot** (D66) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de derogatieregeling* (ingezonden 3 maart 2023).

Antwoord van Minister **Adema** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 17 april 2023).

Vraag 1

Hoe staat het met de uitwerking van de in de derogatieregeling genoemde voorwaarde van een handhavingsstrategie om fraude te voorkomen?

Antwoord 1

De handhavingsstrategie die in de derogatiebeschikking (Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2069) is bedoeld is de Versterkte handhavingsstrategie mest (VHS Mest, Kamerstuk 33 037, nr. 311) die in september 2018 is vastgesteld. In de VHS Mest zijn verschillende maatregelen opgenomen om de naleving te bevorderen en fraude met mest tegen te gaan.

Zoals ik in de brief van 5 september 2022 over de stand van zaken derogatie van de Nitraatrichtlijn (kamerstuk 33 037, nr. 450) aan de Kamer heb gemeld, wordt de VHS Mest voortgezet. Een significante stap is het real-time verantwoorden van mesttransporten (rVDM). rVDM is per 1 januari 2023 ingevoerd. Voor de zomer zal ik uw Kamer verder informeren over de voortgang van de VHS Mest en mijn inzet op de versterking die ik in de VHS Mest de komende jaren wil doorvoeren.

Vraag 2

In uw beantwoording over het dempen van sloten werd aangegeven dat de Waterschappen verantwoordelijkheid dragen voor de handhaving; valt dit binnen de handhavingsstrategie? ¹

Antwoord 2

Op 22 februari 2023 heb ik vragen beantwoord naar aanleiding van het artikel «Meerderheid boeren wil sloten dempen» (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1648). In die beantwoording heb ik aangegeven dat als een landbouwer een sloot wil dempen, deze landbouwer hiervoor toestemming nodig heeft van het waterschap. Als zelfstandige decentrale

¹ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1648.

overheid kan elk waterschap hiervoor eigen regels stellen. Waterschappen zijn zelf verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van deze regels. De VHS Mest gaat niet in op de handhaving van de eigen regels van waterschappen met betrekking tot het dempen van sloten. Dit omdat het wel of niet dempen van sloten de verantwoordelijkheid is van de waterschappen, het geen onderdeel is van het mestbeleid en geen voorwaarde is in de derogatiebeschikking.

Vraag 3

Volgens de Europese Commissie kan de overgangperiode tot 2026 leiden tot toegenomen fraude, hoe anticipeert u daarop?

Antwoord 3

De VHS wordt de komende jaren voortgezet.

Ik bevorder de naleving van wet- en regelgeving in de overgangperiode tot 2026 waarin de derogatie wordt afgebouwd enerzijds door landbouwers zo goed mogelijk over wet- en regelgeving te informeren. Zoals ik ook heb gemeld in de beantwoording van vragen in het kader van het schriftelijk overleg Besluit gebruik meststoffen (Kamerstuk 33 037, nr. 488), wordt de naleving vergroot wanneer landbouwers weten wat van hen wordt verwacht. Samen met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zorg ik er dan ook voor dat de website van het RVO zo actueel mogelijke informatie bevat. Anderzijds bevorder ik de naleving van wet- en regelgeving via toezicht en handhaving. De NVWA en RVO zijn belast met taken op het gebied van de handhaving van de mestregelgeving en de NVWA voert het toezicht op de naleving zoveel mogelijk risicogericht uit. Voor de zomer zal ik uw Kamer verder informeren over de voortgang van de VHS Mest en mijn inzet op de versterking die ik in de VHS Mest de komende jaren wil doorvoeren.

Vraag 4

Worden de gevolgen in kaart gebracht van de verlate implementatie van de bufferstroken en het dempen van sloten?

Antwoord 4

De gevolgen van het op 1 maart 2023 in plaats van op 1 januari 2023 implementeren van de Uitvoeringsregeling bufferstroken en het mogelijk dempen van sloten worden niet in kaart gebracht. Dit omdat ik verwacht dat de eventuele gevolgen klein zijn.

Het later dan 1 januari 2023 implementeren van de regeling bufferstroken kan alleen een gevolg hebben voor waterlopen langs landbouwgrond bij landbouwers die niet deelnemen aan het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Deelnemers aan het GLB waren al verplicht om sinds 1 januari 2023 bufferstroken aan te houden. In eerdere jaren nam meer dan 80% van de landbouwers deel aan het GLB. Langs een groot aantal waterlopen is het bovendien al sinds het jaar 2000 verplicht om een teeltvrije zone aan te houden waarop niet mag worden bemest.

De kans is vervolgens klein dat de groep landbouwers die niet deelneemt aan het GLB in de periode tot 1 maart alsnog veel mest heeft uitgereden op stroken grond langs waterlopen waarvoor eerder geen teeltvrije zone gold, of waarbij de teeltvrije zone smaller is dan de bufferstrook. Allereerst omdat de oppervlakte van de bufferstroken niet meetelt voor de totale oppervlakte landbouwgrond van een bedrijf bij de berekening van de mestplaatsingsruimte over 2023. De berekening van deze mestplaatsingsruimte is gebaseerd op het peilmoment 15 mei in het kader van de landbouw telling. Dit heeft tot gevolg dat de hoeveelheid mest die een landbouwer eventueel voor 1 maart op de bufferstrook zou hebben geplaatst, in mindering moet worden gebracht van de hoeveelheid mest die de landbouwer in 2023 op de rest van het perceel kan plaatsen. Dit betekent dat door het later invoeren van de Uitvoeringsregeling bufferstroken de maximale hoeveelheid mogelijk te plaatsen mest per perceel in 2023 gelijk is aan de maximale hoeveelheid als de Uitvoeringsregeling bufferstroken wel was ingevoerd op 1 januari 2023. Daarnaast geldt dat pas vanaf 16 februari drijfmest mag worden uitgereden op grasland en als sprake is van een vroege teelt. Hierdoor was er maar een periode van twee weken waarin het op grasland was toegestaan om drijfmest op een toekomstige bufferstrook uit te rijden. Voor overige teelten geldt dat er pas vanaf 15 maart 2023 drijfmest uitgereden mag worden, op dat moment

was de Uitvoeringsregeling bufferstroken van kracht, dus op bouwland met niet-vroege teelten was het niet toegestaan om mest uit te rijden op de bufferstroken.

Daarnaast vertrouw ik op de deskundigheid bij de waterschappen die als zelfstandige decentrale overheden eigen beleid hebben met betrekking tot het dempen van sloten. Op grond van dit beleid moeten landbouwers toestemming vragen aan het waterschap voor het dempen van watergangen. Indien er een verzoek wordt gedaan tot het dempen van een sloot zal ieder waterschap zelf een afweging maken of dit verzoek gehonoreerd wordt.

Vraag 5

Klopt het dat de invoering van de bufferstroken op 1 maart, zoals beschreven op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), in strijd is met de maatregel in de derogatie waarin voorgeschreven wordt dat Nederland vanaf 1 januari bufferstroken moet hanteren?

Antwoord 5

De implementatie van de bufferstroken per 1 maart 2023 wijkt af van de derogatiebeschikking waarin is opgenomen dat Nederland per 1 januari 2023 bufferstroken moet implementeren. Dit heb ik onder andere gemeld in mijn brief met de tijdlijn over implementatie derogatie en zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn (Kamerstuk 33 037, nr. 486) als reactie op het informatieverzoek van het lid Kops, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 24 januari 2023.

Vraag 6

Klopt het dat er tussen 16 februari en 1 maart mest is uitgereden op grasland wat vanaf 1 maart voorgeschreven bufferstroken zijn?

Antwoord 6

Het is mogelijk dat tussen 16 februari 2023 en 1 maart 2023 mest is uitgereden op grasland dat vanaf 1 maart 2023 een voorgeschreven bufferstrook is. Dit was in die periode alleen toegestaan voor de landbouwers die niet deelnemen aan het GLB, en waar geen teeltvrije zone verplicht was of waarbij een eventuele teeltvrije zone smaller is dan de aan te houden bufferstrook.

Vraag 7

Heeft de verlate invoering van de bufferstrookregels, en de daarmee legale mest-uitrij-periode, de facto gezorgd voor een overgangsjaar wat niet in lijn is met de derogatie?

Antwoord 7

Het later invoeren van de Uitvoeringsregeling bufferstroken heeft er niet voor gezorgd dat er de facto sprake is van een overgangsjaar. Zoals ik ook heb gemeld in mijn antwoord op vraag 4, telt de oppervlakte van de bufferstrook niet mee voor de berekening van de mestplaatsingsruimte voor 2023, omdat de mestplaatsingsruimte voor het hele kalenderjaar 2023 gebaseerd op het peilmoment 15 mei in het kader van de landbouwtekening. Daarnaast is de periode waarin feitelijk drijfmest geplaatst kon worden op bufferstroken twee weken en was dit beperkt tot vroege teelten en grasland. Voor overige teelten geldt dat er pas vanaf 15 maart 2023 drijfmest uitgereden mag worden, op dat moment was de Uitvoeringsregeling bufferstroken van kracht.

Vraag 8

Hoe heeft de Europese Commissie gereageerd op de huidige aanpak met betrekking tot de bufferstroken en behoudt Nederland de derogatie tot 2026?

Antwoord 8

De derogatiebeschikking geldt tot en met 2025. Zoals aangegeven in de tijdlijn die ik naar uw Kamer heb gestuurd (Kamerstuk 33 037, nr. 486), heeft Nederland de Europese Commissie (EC) op 20 januari 2023 over de huidige aanpak met betrekking tot de bufferstroken geïnformeerd. Zoals ik tijdens Het Commissiedebat Landbouw- en visserijraad van 25 januari 2023 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1513) heb gezegd, begrijp ik de wens dat een EC zegt «dit is goed en ga hier maar mee verder». Dat heeft de EC eerder niet gedaan en, zoals tijdens het debat aangegeven, heb ik ook niet de verwachting dat de EC

dat nu wel zal doen. De Europese Commissie is vooraf op de hoogte gesteld dat de derogatieregeling voor 2023, op basis waarvan boeren een derogatievergunning kunnen aanvragen, per 1 maart 2023 is opengesteld.